A historical map of Galicia, Spain, showing a network of rivers and numerous towns. The map is rendered in a dark green, monochromatic style. The rivers are depicted as winding lines, and the towns are marked with small icons and labels. The text is in a historical, slightly stylized font. The map covers a significant portion of the Galician region, showing major rivers like the Miño, Tago, and Cea, and towns such as Santiago de Compostela, Lugo, and Ourense.

SECUNDARIA

identidade

territorial

CADERNO DO ALUMNADO

3 IDENTIDADE TERRITORIAL

CADERNO DE ACTIVIDADES DO ALUMNADO

1.- ACTIVIDADES INICIAIS

1.1.- O pasado segue presente

1 a.- Na fotografía aérea 1 (IT-002) aparece un val que descende en pendente cara o mar. **¿Trátase dunha paisaxe natural ou humanizada? ¿Cres que as formas que observas son recentes ou veñen de tempo atrás? ¿Como son esas formas? ¿Por que pensas que son así?**

.....

.....

.....

.....

.....

2 b.- Na fotografía 2 (IT-002) aparece unha aldea. Tamén hai terras de labor e montes non cultivados. **¿Onde está situada esta aldea en relación aos outros conxuntos? (no medio dos cultivos; no monte,...). ¿Que vantaxes pode ter para o campesiñado construír as súas casas nese lugar e non noutro? Algunhas casas de construción recente están situadas fóra dos núcleos orixinais, ¿a que cres que pode deberse? ¿Cres que cada un ten dereito a construír a súa casa onde lle pareza ou debe respectar unha certa orde?**

.....

.....

.....

.....

.....

3 c.- Na fotografía 3 (IT-002) pódese apreciar un tipo de leiras denominadas socialcos, que é unha maneira de conseguir unha superficie horizontal, sostida por unha parede, para poder cultivar os terreos nas encostas. Algunhas destas construcións remóntanse á Idade Media. **¿Cres que se seguen facendo socialcos na actualidade? ¿Por que razón? ¿Que razóns pensas que puideron ser as máis importantes para que se construisen? (que a man de obra fose moi barata, que o valor do que se cultivaba fose elevado, as dúas cousas,.....)**

.....

.....

.....

.....

.....

4 d.- En moitas zonas de Galicia e do norte de Portugal a maioría das leiras están cerradas por valados; algúns son vexetais (sebes) e na maioría dos casos son paredes de pedra. Isto non sucede no resto da Península Ibérica. **¿Ocorrésече algunha explicación?**

.....

.....

.....

.....

.....

5 Lugo foi unha cidade fundada polos romanos hai pouco máis de 2000 anos (IT-003) (.....) **¿Poderías sinalar algúns aspectos que están condicionados en Lugo pola existencia das murallas?**

.....
.....
.....
.....

6 Noutro tempo existiu un proxecto de derrubalas para abrir a cidade vella. **¿Cres que tería sido unha boa idea?¿Por que?¿Que valor cres que teñen uns muros de hai tantos séculos se xa non teñen a utilidade para a que foron construídos?**

.....
.....
.....
.....

7 Na túa localidade (ou na que teñas próxima) posiblemente existan pegadas do pasado na actual paisaxe urbana. **¿En que zonas se apreza a influencia do pasado?¿Son fáciles de identificar?¿Por que?¿Están ben conservadas?**

.....
.....
.....
.....

1.2.- A ruptura co pasado

8 Nestas imaxes (IT-004) aparecen distintas paisaxes urbanas. **Descríbeas e responde en cada un dos casos ás seguintes cuestións: ¿Cres que existiu sensibilidade na construción recente para conservar o patrimonio do pasado?¿Cres que se pretendeu crear un espazo agradable para a vida dos seus habitantes?**

.....
.....
.....
.....

9 Se tiveses unha vivenda familiar, de toda a vida, nestes lugares, **¿que opinarías se un veciño construíse un bloque de moitos pisos limitando coa túa casa?¿A quen beneficiou a construción de edificios tan elevados?¿A quen beneficiaría que non se constrúsen, ou se constrúsen doutra maneira os novos edificios, e se respectase o entorno do edificio histórico?¿Cres que os edificios que se constrúen nunha cidade deben seguir un plan, unhas normas ou, pola contra, pensas que os propietarios dos solares teñen dereito a construír como lles pete?**

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

10 Observa a fotografía aérea e o plano da páxina seguinte. ¿Cales son os principais núcleos que aparecen no contorno de Ferrol? Rodéaos con círculo no plano do teu caderno.

11 ¿Cres que a presenza da ría puido ter condicionado a ubicación destes núcleos? ¿Que outros factores poden ter influído na mesma? Razóao.

.....

.....

.....

12 ¿Por que cres que a xente se vai vivir fóra da cidade onde traballa? ¿Que vantaxes pode ter para eles? ¿Que problemas provoca o feito de que tanta xente viva nun lugar distinto ao do seu traballo? ¿Que desvantaxes pode ter para esa poboación?

.....

.....

.....

13 Ordena as nove imaxes anteriores (IT-006) segundo a túa preferencia, **explicando** o porqué da clasificación.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

1.3.- Os cidadáns opinan.

14 Explica se estás de acordo ou en desacordo con cada unha das seguintes afirmacións:

1.- No meu concello o urbanismo e a ocupación do territorio responden a un plan previo.

.....
.....
.....

2.- Cada persoa na súa propiedade é libre de actuar conforme aos seus intereses.

.....
.....
.....

3.- As infraestruturas (sanitarias, educativas, de comunicación, ...) deben planificarse en función de intereses globais e non locais.

.....
.....
.....

4.- Galicia está ben comunicada internamente e co resto de Europa.

.....
.....
.....

5.- Galicia pronto terá un tren de alta velocidade.

.....
.....
.....

6.- Para as empresas galegas o máis importante é mellorar as comunicacións co centro de España.

.....
.....
.....

7.- Para as empresas galegas é preferible articular unha boa rede de comunicacións entre Galicia e o Norte de Portugal, sen esquecer as conexións co resto de Europa.

.....
.....
.....

8.- É preferible que Galicia trate de organizarse pola súa conta, porque os seus intereses nada teñen que ver cos dos portugueses.

.....
.....
.....

9.- Se a economía de Portugal se desenvolve moito, pode ser negativo para Galicia.

.....
.....
.....

10.-Se a economía de Portugal se desenvolve moito, pode ser positivo para Galicia.

.....
.....
.....

2.- MODIFICACIÓNS HISTÓRICAS DA PAISAXE

2.1.- Os asentamentos castrexos

15 O mapa 2 (IT-007) representa a área xeográfica que ocupou a cultura dos castros no noroeste peninsular e a súa distribución espacial. **¿Coincide cos límites actuais de Galicia?**

.....
.....

16 O castro costeiro é o de Baroña (A Coruña); o de interior é o de Viladonga (Lugo). (IT-008) **¿Como garanten a súa defensa en cada un dos casos? ¿Onde están situadas as murallas do castro de Baroña e por que alí?. Fíxate agora no plano e foto do castro de Viladonga. Na dereita só presenta un antecastro, mentres que na esquerda as defensas se multiplican. ¿Cal cres que pode ser o motivo?**

.....
.....
.....
.....
.....

17 Fíxate no mapa (IT-009): **¿En que zonas de Galicia existiu unha maior concentración de castros? ¿Que elementos físicos dificultaron a ocupación dalgunhas partes do territorio? ¿Que elementos físicos favoreceron a ocupación doutras?**

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

18 Fíxate no mapa da páxina anterior (IT-009) e no mapa físico do inicio da unidade. **¿Onde cres que hai máis castros na zona norte do actual Portugal?**

.....
.....

2.2.- A pegada dos romanos

19 ¿Cres que os romanos tiveron en conta as diferenzas culturais dos pobos dominados cando establecían as divisións administrativas?¿Por que?

.....
.....
.....
.....

20 ¿Cando se creou a provincia da “Gallaecia”?¿Que territorio ocupaba? (IT-010)

.....
.....

21 ¿Por que falamos do Golfo Ártabro?¿Cal é? (IT-011)

.....
.....

22 ¿Con que comarca relacionas aos Límicos?¿Con que cidade aos Brácaros?¿Que vila galega recibiu o seu nome dos Grovios? (IT-011)

.....
.....
.....
.....

23 ¿Saberías indicar algunha outra poboación galega de orixe romana? (IT-012)

.....
.....

24 As cidades estaban comunicadas a través dunha rede de calzadas (IT- 013) (.....) ¿Que localidades fundamentais enlazaban cada unha das vías principais? ¿Que vías de comunicación fundamentais na actualidade coinciden aproximadamente no seu trazado coas vías romanas?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2.3.- Aldeas e parroquias na Idade Media

25 ¿Que límites aproximados tivo o reino dos suevos?¿Coinciden cos da Galicia actual ou eran máis extensos?

.....
.....
.....
.....
.....

26 O seguinte documento, escrito a principios do século XX, describe a importancia das parroquias en Galicia:

“A parroquia é a reunión de lugares compostos cada un por un número pequeno de veciños e formando a mesma freguesía. A igrexa é o centro de reunión, o seu lugar dá nome á parroquia; á saída de misa, sobre a terra do adro vense os amigos, fanse contratos, danse os recados, exprésanse opinións, saúdanse os forasteiros. O paisano é da parroquia, non do concello: o señor Perfecto Cabanelas é do lugar de Souto do Río na parroquia de Santa Cruz de Arrabaldo. A ninguén se lle ocorre dicir que é do Concello de Canedo”. [Otero Pedrayo, ano1927]

¿Cres que esta descrición segue sendo representativa da Galicia actual? Infórmate (pregunta aos anciáns do teu contorno): **¿Cres que era así hai algúns anos? ¿Que é o que cambiou ou o que está cambiando? ¿Por que cres que se produciron eses cambios?**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

27 **Fíxate** no mapa 2 da imaxe anterior (IT-015) onde aparecen representadas as parroquias. **¿Onde predominan as de maior extensión?¿Onde as máis reducidas?¿Cal cres que pode ser o motivo? ¿Onde cres que vive máis xente?**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

28 **Compara** estes mapas (IT-016) que reflicten a distribución das parroquias e a antiga distribución de castros no territorio galego. **¿Pensas que existe algunha relación?¿En que zonas hai unha maior densidade?¿En que zonas menor?**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

29 **¿Que elementos dos que compoñen unha aldea podes distinguir nesta imaxe? (IT-017) Localiza** na imaxe 1 as distintas partes ou elementos que configuran esta aldea.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

30 Este plano (IT-018) corresponde a unha parte da parroquia de Vilabade, no Concello de Tordoia. Nel figuran unha serie de aldeas. **¿Que topónimos serían indicativos das distintas formas de poboamento?**

.....

.....

.....

.....

31 Como ves, as aldeas son núcleos de hábitat concentrado distanciados entre si. **¿Que vantaxes pensas que puido ter esta forma de organizar a ocupación do territorio?**

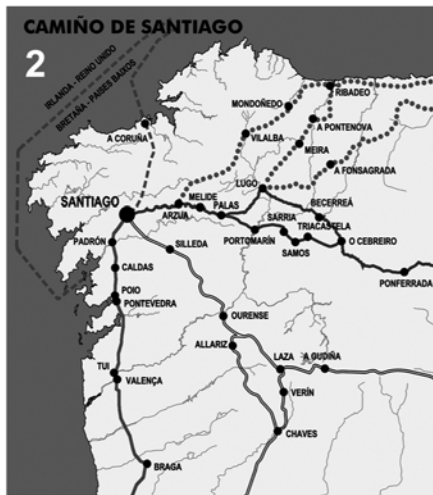
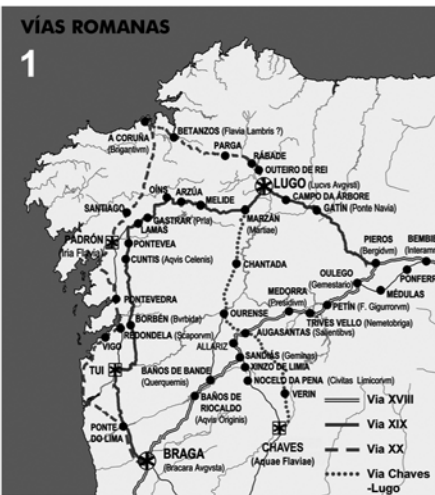
.....

.....

.....

.....

32 Fíxate (IT-019) na ruta do Camiño de Santiago en Galicia. **¿Existe algunha relación coas vías romanas?** **Compara a imaxe das vías de comunicación medievais coa actual rede de estradas que viches con anterioridade. ¿Que semellanzas apreczas? ¿Que vías aparecen reflectidas?**

.....

.....

.....

.....

.....

33 Observa (IT-020) a imaxe da aldea de Leboreiro situada no Camiño de Santiago. **¿Ten a mesma forma que calquera das aldeas vistas? ¿Que tipo de estrutura ten?**

.....

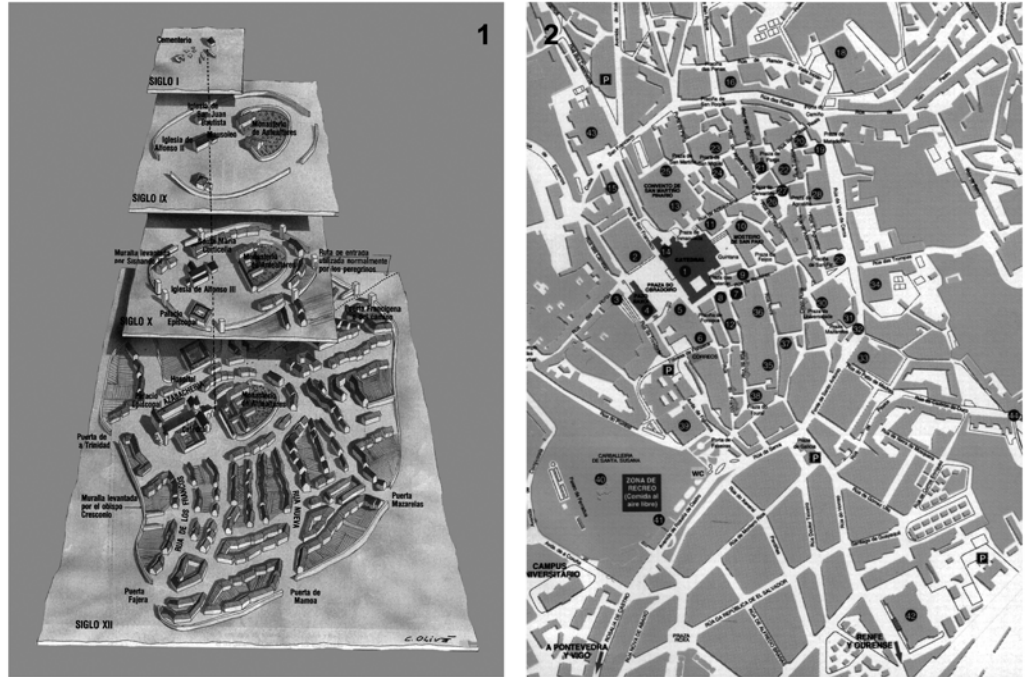
.....

.....

.....

34 Dende a Idade Media e até o século XIX Santiago de Compostela foi unha das principais cidades de Galicia. As formas actuais das rúas do seu casco vello teñen a súa orixe na Idade Media. **¿Serías capaz de recoñecer no mapa actual as trazas da época medieval? (IT-021).**

Debes marcalas sobre o plano actual **2** da cidade.

2.4.- Os séculos modernos.

35 ¿Que cidades galegas pasaban dos 5000 habitantes no XVI? ¿Cal era a cidade que tiña daquela un maior número de habitantes? (Cadro 1)

.....

.....

36 ¿Cantos habitantes suman no XVIII as principais cidades galegas? ¿Que cidades adquiriron nese século maior importancia?

.....

.....

37 Observa os cadros estatísticos anteriores (Cadro 2) ¿En que período a poboación galega medrou máis ca do resto do estado? ¿A partir de cando a poboación galega empezou a perder peso dentro do total do estado? ¿Ocorrésese algún motivo?

.....

.....

.....

.....

38 ¿Que provincias medraron máis a partir do século XVI? ¿As da costa ou as do interior?

.....

.....

39 Á vista do mapa da extensión do cultivo do millo (IT-024), ¿pensas que tivo algunha relación co maior incremento da poboación nunhas zonas ca noutras? ¿Por que?

.....

.....

.....

40 No interior de Galicia difundíuse outro cultivo (.....) **¿Sabes de que cultivo se trata?¿Por que razón cres que non se cultivou o millo nas zonas do interior?**

.....
.....
.....
.....

41 Á vista dos mapas da diapositiva IT-025: **¿Que zonas medraron máis e se converteron nas máis densamente poboadas? ¿Cres que esta distribución é moi diferente da actual? ¿Ten algunha relación coa distribución da poboación representada no Mapa dos Castros?. Explicao.**

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

42 Observa a diapositiva IT-026: **¿A cal das zonas anteriormente descritas atribuirías cada unha destas catro imaxes?**

.....
.....
.....
.....

2.5.- Os cambios contemporáneos

43 A poboación de España neste período tamén medrou. Proporcionalmente, e á vista do cadro 4, **¿que medrou máis: a poboación de Galicia ou a de España?.** Trata de razoar a resposta.

.....
.....
.....
.....

44 Nos mapas seguintes podes apreciar os cambios na densidade de poboación (...) (IT-027). **¿Que zonas están cada vez máis densamente poboadas? ¿Que zonas perderon poboación?**

.....
.....
.....
.....

45 Nas provincias de Lugo e Ourense, **¿en torno a que localidades se está concentrando a poboación?¿Que áreas das provincias da Coruña e Pontevedra están máis densamente poboadas?**

.....
.....
.....
.....

46 ¿Cres que pode apreжаться algunha tendencia que teña continuidade ao longo da historia en relación coa distribución da poboación?. Axúdate revisando os mapas de densidades e de distribución espacial das páxinas anteriores.

.....

.....

.....

.....

47 Podes apreciar que hai comarcas e territorios que perden poboación. ¿Cres que iso é un problema? ¿Por que? ¿Por que pensas que se está a producir a concentración da poboación nunhas determinadas áreas? ¿Pensas que se pode frear ese proceso de concentración da poboación en determinadas zonas a costa doutras? ¿Como?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

48 Tendo en conta o cadro estatístico 5: **Indica** as tres cidades de Galicia con máis habitantes a principios do século XX.

.....

.....

49 En 1900 a poboación das sete principais cidades galegas sumaba 181.114 habitantes e a poboación total de Galicia era de 1.980.515. **Calcula** a porcentaxe (%) da poboación total que vivía nesas cidades.

.....

.....

.....

.....

50 **Indica** as tres cidades galegas con máis habitantes na actualidade.

.....

.....

51 En 2001 a poboación total das sete maiores cidades galegas sumaba 979.260 habitantes e a poboación total de Galicia era de 2.695.880. **¿Que porcentaxe da poboación total residía nestas cidades?**

.....

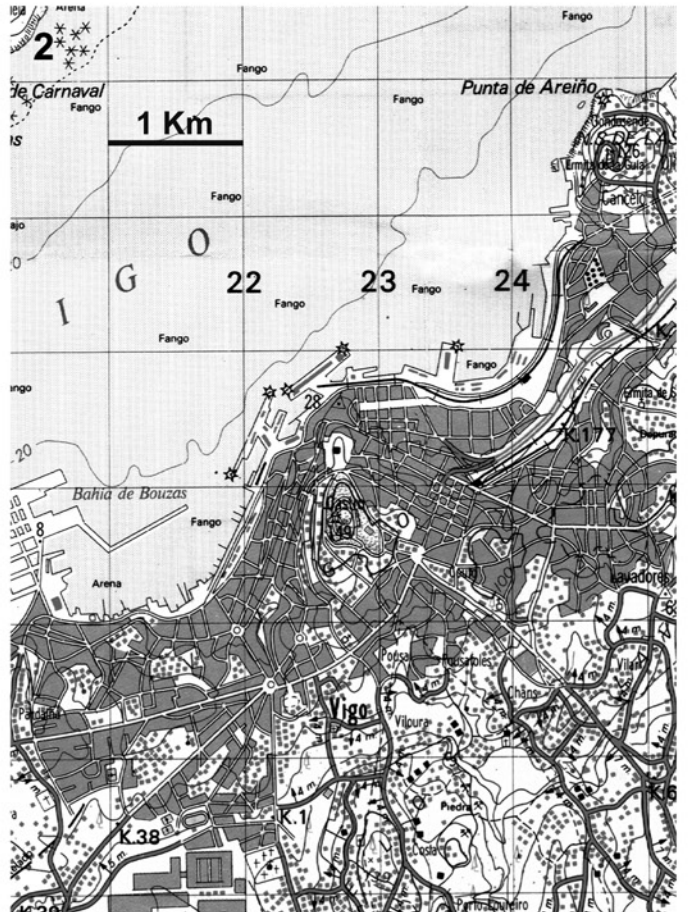
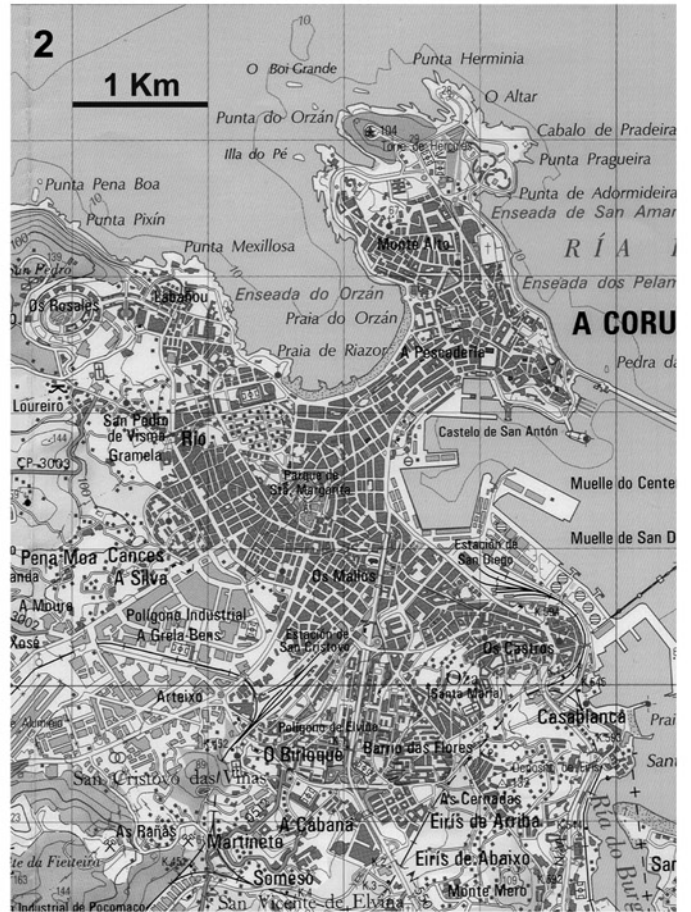
.....

.....

.....

52

Nos anteriores planos da Coruña e Vigo (IT-028 e IT-029) (.....) Colorea no teu caderno sobre os planos 2, as zonas novas que se urbanizaron dende entón. ¿Supoñen moita superficie?

53 ¿Por que cres que están a medrar máis as zonas limítrofes que as grandes cidades? ¿Que vantaxes ten para a xente vivir en zonas próximas ás cidades en vez de en zonas urbanas? ¿Que inconvenientes?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.- OS PROBLEMAS ACTUAIS

3.1.- Densificación e caos construtivo

54 Nestas sete imaxes (IT-032 e IT-033) aprézanse algúns dos erros construtivos e de planificación que se cometeron nas pasadas décadas. **Sinala** os que ti poidas aprezoar.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

55 A partir das imaxes da diapositiva IT-034, ¿Como podes identificar as antigas aldeas ou núcleos de poboación que están a ser absorbidos pola cidade central?. Sobre as imaxes 2 e 3 do teu caderno de actividades, **rema**rca esas zonas. ¿Que vantaxes e que inconvenientes ten vivir nas casas unifamiliares se o comparamos coa vida nos bloques?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

56 As persoas que viven nesta ampla área efectúan frecuentes desprazamentos (ao traballo, á escola, a actividades de ocio,...) **¿A disposición das casas facilita a construción de rúas, estradas ou vías de ferrocarril que permitan uns desprazamentos rápidos?**

.....
.....
.....
.....

57 Os habitantes das casas necesitan tamén unha serie de servizos, como o abastecemento de auga, unha rede de sumidoiros, liñas eléctricas e de telecomunicacións, recollida de lixo,... **¿Cres que a dotación deses servizos é fácil e barata tendo en conta a localización das casas sobre o territorio? ¿Quen paga a instalación destes servizos? ¿Cres que é preciso algún tipo de planificación á hora de construír a “cidade difusa”? Razona a resposta. ¿Que medidas se poderían tomar para que as comunicacións e a dotación de servizos fosen máis doadas e baratas?**

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

58 A planificación **¿debe facela cada concello independentemente ou debe haber unha coordinación entre concellos limítrofes? ¿Por que?**

.....
.....
.....
.....
.....
.....

3.2.- Conxestión, tempo e infraestruturas viarias

59 **¿Como pode influír a construción de modernas infraestruturas de comunicacións na vida da xente? (Fai unha lista e non penses só na relación entre lugar de residencia e de traballo, senón tamén noutros aspectos da vida diaria: servizos como sanidade, educación, deportes, tempo libre, compras e comercio, diversións,...) ¿Cres que poden alterar a maneira de vivir dentro de cada localidade e as relacións cos veciños máis próximos? ¿Como? ¿Consideras que iso é fundamentalmente positivo ou negativo? ¿Por que?**

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

60 ¿Ocorrénseche algunhas medidas para mellorar os problemas de conxestión do tráfico? (IT-035) ¿Cres que esta situación pode empeorar no futuro?¿Como e por que?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

61 ¿Que aspectos cres que se deben ter en conta á hora de construír as infraestruturas? ¿Débese conservar o patrimonio natural e cultural ou débese primar o custo da construción?

.....
.....
.....
.....

62 Fíxate nas imaxes anteriores (IT-036). ¿Como valorarías o impacto destas infraestruturas na paisaxe? ¿Cales pensas que están mellor integradas?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

63 ¿Que medio de transporte é o máis utilizado? ¿Cal é o medio de transporte cunhas infraestruturas que alteran menos o territorio?

.....
.....
.....

64 ¿Quen pensas que debe ter competencias á hora de fixar o trazado das grandes infraestruturas: os concellos, as autoridades autonómicas, as autoridades centrais,...? Anota as túas ideas e logo debatídeo na clase.

.....
.....
.....
.....

4.- CARA AO FUTURO

4.1.- A Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal

4.1.1.- Unha eurorrexión con certa coherencia económica

65 ¿En que situación están Galicia e o Norte de Portugal respecto ás principais zonas de desenvolvemento europeo? (IT-037)

.....
.....
.....

66 **Imaxina** que un grupo musical moi famoso realizase unha xira mundial na que estivesen previstos tres concertos na Península Ibérica. **¿Que tres cidades elixirían? ¿Con que criterios?**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

67 **¿Por que é importante para o desenvolvemento económico que exista unha concentración de poboación elevada?**

.....

.....

.....

.....

68 **Á vista do cadro estatístico 7, ¿onde hai unha porcentaxe máis elevada de poboación maior de 65 anos? ¿Onde hai menores taxas de natalidade? ¿Que problemas presenta a demografía galega? ¿Que problemas poden aparecer nun país no que o saldo dos movementos naturais de poboación (natalidade-mortalidade) sexan negativos?**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

69 **A partir do cadro estatístico 8, ¿en que sectores da actividade económica os intercambios son globalmente positivos para Galicia (vende en Portugal máis do que importa)? ¿En que sectores son favorables para o Norte de Portugal?**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4.1.2.- Vantaxes da planificación conxunta do territorio de Galicia e Norte de Portugal

70 **Neste mapa (IT-039) podes ver as autoestradas actualmente construídas. ¿Que outras autoestradas poderían articular mellor o territorio de Galicia-Norte de Portugal?**

.....

.....

.....

.....

71 Dende Ferrol a Porto, (.....) **¿Cres que isto pode favorecer a actividade das empresas de ambas as dúas beiras do Miño?. Razona a resposta**

.....
.....
.....
.....

72 A nivel dos cidadáns galegos, **¿pensas que se produciu algún cambio nas súas relacións co país veciño?¿Cres que as cousas poden modificarse no futuro?¿En que sentido?**

.....
.....
.....
.....
.....
.....

73 Á vista dos mapas da diapositiva IT-040, **¿se unha persoa quere facer unha viaxe en tren dende Porto a París, que traxecto debe realizar? ¿Que desvantaxes ten para as empresas non contar con trens rápidos e directos que unan a eurorrexión atlántica co resto de Europa?**

.....
.....
.....
.....
.....

74 Se tiveses que trazar unha única liña de elevada velocidade para comunicar o conxunto da eurorrexión atlántica coa gran dorsal europea, **¿por onde cres que debería situarse esa comunicación?**

.....
.....
.....

75 **Fixándote no cadro estatístico 9, ¿saberías indicar que tipo de mercadorías son as máis importantes nalgúns destes portos?**

.....
.....
.....
.....
.....

76 **Observa o cadro estatístico 10. ¿Que cres que resultaría máis beneficioso para o conxunto da poboación de Galicia e do Norte de Portugal: gastar os cartos en ampliar os catro aeroportos, tratando de que cada un compita cos demais, ou gastar os cartos en mellorar as infraestruturas terrestres -trens rápidos- e especializar os que xa existen nun tipo de tráfico determinado?**

.....
.....
.....
.....
.....

77 Explica se estás de acordo ou en desacordo con cada unha das seguintes afirmacións:

1) É preferible que Galicia trate de organizarse pola súa conta porque os seus intereses non teñen nada que ver cos dos portugueses.

.....
.....
.....

2) É máis fácil que se desenvolvan antes Galicia e o Norte de Portugal se planifican conxuntamente as súas infra-estruturas e comparten proxectos.

.....
.....
.....

3) É máis probable que Galicia se desenvolva mellor se prescinde da colaboración do Norte de Portugal.

.....
.....
.....

5.- ACTIVIDADE FINAL: OS CIDADÁNS OPINAN DE NOVO.

78 Unha vez rematada a unidade, **explica novamente** se estás de acordo ou en desacordo con cada unha das seguintes afirmacións:

1.- Cada persoa na súa propiedade é libre de actuar conforme aos seus intereses.

.....
.....
.....

2.- As infraestruturas (sanitarias, educativas, de comunicación, ...) deben planificarse en función de intereses globais e non locais.

.....
.....
.....

3.- Galicia está ben comunicada internamente e co resto de Europa.

.....
.....
.....

4.- Para as empresas galegas o máis importante é mellorar as comunicacións co centro de España.

.....
.....
.....

5.- Para as empresas galegas é preferible articular unha boa rede de comunicacións entre Galicia e o Norte de Portugal, sen esquecer as conexións co resto de Europa.

.....
.....
.....

6.- É preferible que Galicia trate de organizarse pola súa conta, porque os seus intereses nada teñen que ver cos dos portugueses.

.....
.....
.....

7.- Se a economía de Portugal se desenvolve moito, pode ser negativo para Galicia.

.....
.....
.....

8.- Se a economía de Portugal se desenvolve moito, pode ser positivo para Galicia.

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

